

IRTI

Teemana
vapaa-
ehtoistyön
merkitys

HUUMETYÖN ERIKOISLEHTI
1/2025

KANSIJUTTU

"Ilman vapaaehtoistoimintaa selviytymispolkuni olisi ollut varmasti pidempi ja vaivalloisempi"
s. 8

Vapaaehtoistoiminta kiinnostaa yhä
s. 6

Kaikkien katutaidetta
s. 10

IRTI HUUMEISTA
-PUHELIN:
0800 980 66
ma-pe 9-15 & ma-to 18-21

8

Kansijuttu "Ilman vapaaehtoistoimintaa selviytymispolkuni olisi ollut varmasti pidempi ja vaivalloisempi"

Jaana Hokkanen lähti mukaan Irti Huumeista ry:n toimintaan, kun löysi sattumalta internetistä tiedon Läheistenleiristä.

4

AJANKOHTAISTA
Kevään tapahtumat, vuosikokouskutsu, Torstinpäivän palkitut

10

Taiteilija
Kaikkien katutaidetta

Heidi Hännisen Kontula Art Schoolissa taidetta tehdään yhteisöllisesti.

KONTULA
ART
SCHOOL

15

Kirjat
Tarinoita katujengeistä, nuoruudesta ja äitiydestä

IRTI HUUMEISTA RY

Päätoimittaja
Mira Reponen,
toiminnanjohtaja

Toimitussihteeri
Lotta Jokinen,
viestintäpäällikkö

Tekijät
Lotta Jokinen
Mira Reponen
Sampsu Hannonen
Jessica Vikfors
Birgitta Suorsa
Ville-Riiko Fofonoff
Heidi Hänninen
Atso Tillgren

Kustantaja
Irti Huumeista ry
Hietakummuntie 19 C
00700 Helsinki

Painopaikka
Grano, Helsinki

Julkaisun ilme ja taitto
Hahmo

Kannen kuva
Ville-Riiko Fofonoff

Painosmäärä
1 200 kpl

Toimituskunta
Janita Maijanen
Mira Reponen
Lotta Jokinen
Mertsi Tamminen
Virpi Jaakkola
Timo Miettinen
Minna Viljakainen

Keskustoimisto
info@irtihuumeista.fi

Vapaaehtoistoiminta
Atso Tillgren p. 044 493 7374

Huudikoutsitoiminta ja huumetyö
Petra Müller p. 050 472 0372

Läheistyönkeskus
Virpi Jaakkola p. 050 320 8947

Sähköpostit
etunimi.sukunimi
@irtihuumeista.fi

Huumetyön erikoislehti
Irti ilmestyy neljä kertaa vuodessa
Irti-lehti on Irti Huumeista ry:n jäsenetu.

Lehti ilmestyi
1985–1995 nimellä *Läheinen*,
1996–2014 nimellä *Irti*,
2015–2022 nimellä *Taite*.

ISBN 2954-2251
(painettu)
ISSN 2954-226X
(verkkojulkaisu)

PÄÄKIRJOITUS

Vapaaehtoistyön välttämättömyys

KUN MIETIN TOIMINNASSAMME olevia vapaaehtoisia, herää mieleeni arvostus ja kiitollisuus. Olen äärimmäisen otettu siitä, miten ihmiset jaksavat ja haluavat antaa arvokasta vapaa-aikaansa meidän järjestömme toimintaan. Vapaaehtoisten tekemä työ kannattelee esimerkiksi monia huumeriippuvuuden kanssa kamppailevia perheitä.

Vapaaehtoistyö ei toki ole yksisuuntaista, emmekä ole siis pelkästään saajan puolella. Lukuisat tutkimukset osoittavat, että vapaaehtoistyö antaa myös tekijälleen paljon. Moni kertoo saavansa kokemuksen osallisuudesta, merkityksellisyydestä sekä mielekästä tekemistä. Lisäksi he kokevat yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Kun hallitus leikkaa SOME-järjestöjen rahoituksesta, se ei tule ajatelleksi, että esimerkiksi vapaaehtoistyönä tehtävä työ on hyvin kustannustehokasta. Ja koska sitä tehdään vapaa-ajalla, voi se painottua helposti ilta-aikoihin ja viikonloppuihin eli juuri niihin aikoihin, kun ihmiset tarvitsevat apua.

Tämän lehden teemana onkin näyttää se voima ja arvo, mikä vapaaehtoistyössä on. Sillä kukaan meistä ei pärjää yksin. Kiitän vapaaehtoisia heidän tekemästään arvokkaasta työstä. Vapaaehtoiset takaavat yhdistyksen valtakunnallisuuden ja heidän kauttaan monet ihmiset ovat saaneet itselleen ensisijaisen tärkeän tuen ja avun jo monien vuosien ajan.

Mira Reponen,
toiminnanjohtaja
Irti Huumeista ry

Kuva: Birgitta Suorsa Käännös: Jessica Vikfors

LEDARE

Frivilligarbetets oumbärlighet

NÄR JAG TÄNKER på de frivilliga som deltar i vår verksamhet fylls jag av uppskattning och tacksamhet. Jag är väldigt tagen av hur människor orkar och vill ge av sin värdefulla fritid till vår organisations verksamhet. De frivilligas arbete bär upp till exempel många familjer som kämpar med drogberoende.

Frivilligarbetet går förstås inte bara i en riktning, det vill säga vi är mer än enbart mottagare. Otaliga undersökningar visar nämligen att frivilligarbete är mycket givande också för dem som utför det. Många berättar att de har känt sig delaktiga, att det de har gjort har betydelse och att det har gett dem något meningsfullt att göra. Utöver detta upplever de en känsla av samhörighet.

När regeringen skär i social- och hälsovårdsorganisationernas finansiering tänker den inte på att exempelvis att arbete som utförs i form av frivilligarbete är väldigt kostnads-effektiva. Och eftersom detta arbete utförs på fritiden koncentreras det ofta till kvällstid och helger, det vill säga till precis de tider när folk behöver hjälp.

Temat för den här tidningen är att visa frivilligarbetets kraft och värde. Ingen av oss klarar oss ensamma. Tack till alla frivilliga för det värdefulla arbete ni utför. Tack vare dessa frivilliga finns vår förening över hela landet och det är deras förtjänst att många personer under flera års tid har fått stöd och hjälp som varit ytterst viktiga för dem.

Mira Reponen, verksamhetsledare
Fri från narkotika rf

AJANKOHTAISTA

Irti Huumeista toimii

10.4.

Luovi-Studio

12.–13.4.

Superviikonloppu, Helsinki

12.4.

Irti Huumeista ry:n vuosikokous

5.5.

Läheistenpäivä

8.5.

Iltapäiväwebinaari, aiheena doping

→ Katso vuoden 2025 tapahtumat internetsivuillamme osoitteesta: www.irtihuumeista.fi/tulevat-tapahtumat

Irti Huumeista kutsuu vuosikokoukseen

Irti Huumeista ry:n hallitus kutsuu yhdistyksen vuosikokouksen koolle 12.4.2025 klo 12 paikan päällä Helsingissä (Scandic Pasila, Maistraatinportti 3, 00240 Helsinki) ja verkossa Teams-etäyhteydellä. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset vuosikokoukseen info@irtihuumeista.fi

Kuva: Atso Tillgren

Irti Huumeista jakoi huomionosoituksia huumetyössä ansioituneille Torstinpäivänä 27.2.

OMA PÄÄ – Pääoma -kunniamaininnalla palkittiin entinen Vanajan vankilan johtaja ja nykyisen valtion lastensuojeluyksiköiden johtaja **Kaisa Tammi**. Hän on osaltaan ollut vähentämässä päihderiippuvuuteen ja sen lieveilmiöihin liittyvää stigmaa yhteiskunnassamme.

Torstin päivän huomionosoitus ansioituneesta huumeiden vastaisesta viranomaistyöstä myönnettiin Tullilylitarkastaja **Tero Virtaselle**. Virtanen on toiminut vakavan rajat ylittävän huumauserikollisuuden torjuntaan liittyvissä tutkimusjohtajissa tehtävissä vuodesta 2010 lähtien.

Irti Huumeista ry:n vapaaehtoisista palkittiin pitkäaikainen vapaaehtoinen **Anne Vuorisalo**. Vuorisalo on toiminut Irti Huumeista ry:n vapaaehtoisena lähes vuosikymmenen, ja hän on ohjannut irti Huumeista ry:n läheisryhmää vuosien ajan.

Torsti Koskinen oli Helsingin huumeepoliisin perustaja ja Irti Huumeista ry:n pitkäaikainen puheenjohtaja. Irti Huumeista ry:n perinteen mukaisesti järjestö viettää Torstin päivää Torsti Koskisen kunnioittamiseksi sekä jakaakseen huomionosoituksia huumetyössä ansioituneille henkilöille.

Uusi hanke Huudikoutsitoiminnan parissa

MINNA VILJAKAINEN TYÖSKENTELEE Pohjois-Savon alueella Huudikoutsitoimintaa kartoittavassa hankkeessa 2.1.–30.6.2025. Hänen tehtävänä on muun muassa kartoittaa, kuvata ja raportoida Huudikoutsitoiminnan tarvetta Pohjois-Savon hyvinvointialueella sekä toimia tiiviisti alueen verkostoissa ja jalkautua kohtaamaan huumetyöhön.

Minnan yhteystiedot löytyvät sivuiltamme: irtihuumeista.fi/yhteystiedot

● YLE 8.12.2024

YK:n huume- ja rikostoimiston asiantuntija kertoo neljä neuvoa, joilla Suomi saa huumekuolemien määrän laskuun

YK:n huume- ja rikostoimiston UNODC:n osastonjohtaja **Giovanna Campello** pitää Suomen rajusti nousseita huumekuolemia erittäin huolestuttavina.

– Huumekuolemien määrä on ollut nousussa maailmanlaajuisesti, mutta ei yhtä jyrkästi kuin Suomessa. Lähtötaso huumekuolemien määrässä oli teillä melko matala, mutta silti, sanoo Campello Ylen haastattelussa.

Viime vuonna Suomessa kuoli huumeisiin ennätysmäärä ihmisiä. Huumekuolemia oli kaikkiaan 310. Nuorten, 15–24-vuotiaiden, huumekuolemat lähes kaksinkertaistuivat.

Aivan ensin Campello sanoo, että yksityiskohtaisempi analyysi vaatisi syvällisempää tietämystä Suomen sosiaali- ja terveysjärjestelmästä, päihdepolitiikasta sekä huumeidenkäytön trendeistä. Hän voi kuitenkin antaa neuvoja, jotka tutkimusten mukaan ovat toimineet maailmalla.

– Käytä tieteeseen pohjautuvia toimia, aloita varhaisessa iässä ja panosta lasten ja nuorten kehitykseen, Campello summaa.

Suomen tulisi Campellon mukaan ennen kaikkea panostaa tutkitusti tehokkaaseen ehkäisevään päihdetyöhön.

● MTV3 16.12.2024

Huumeidenkäyttäjien vakavat tulehdukset lisääntyneet nopeasti – "Seuraukset saattavat olla kohtuuttomia"

Huumeidenkäyttäjillä on yhä useammin vakavia, kirurgista hoitoa vaativia tulehduksia. Tutkimustietoa syistä ei ole, mutta käyttäjien parissa kohtaamistyötä tekevien tahojen mukaan pääsyynä on muuntohuume Alfa-PVP ja sen variaatit.

Asiantuntijat ovat erittäin huolissaan siitä, että viimeisten parin vuoden aikana tällaisten vakavien tulehdusten määrä on lisääntynyt huumeidenkäyttäjillä.

– Tämä on meillä nyt jatkuvaa ja päivittäistä näiden asioiden hoitaminen. En osaa sanoa onko tämä tilastojen valossa lisääntynyt, mutta se on meillä yleistä, hyvin yleistä, kertoo käsikirurgi **Nora Suojärvi** Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUSista.

● YLE 21.2.2025

Eduskunta hylkäsi kansalaisaloitteen huumeiden käyttöhuoneista äänin 91-66

Eduskunta on hylännyt huumeiden käyttöhuoneiden kokeilua koskevan kansalaisaloitteen. Eduskunta äänesti aloitteen hylkäämisen puolesta äänin 91-66. Poissa oli 42 kansanedustajaa.

Äänestyksessä vastakkain olivat sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö, joka ehdotti kansalaisaloitteen hylkäämistä ja vihreiden, vasemmistoliiton ja SDP:n vastalause, joka kannatti käyttöhuonekokeilun aloittamista.

Kysymys jakoi hallituspuolueita. Hallituspuolue RKP:n kaikki kansanedustajat äänestivät kansalaisaloitteen hylkäämistä vastaan. Muut hallituspuolueet äänestivät yhtenäisesti hylkäämisen puolesta. Oppositiossa kysymys jakoi keskustan sisällä. Keskustan kansanedustajista 9 äänesti kansalaisaloitteen hylkäämisen puolesta, 4 vastaan. Esimerkiksi keskustan puheenjohtaja **Antti Kaikkonen** ei olisi hylännyt kansalaisaloitetta.

Käyttöhuoneilla tarkoitetaan tiloja, joissa huumeongelmaiset voivat käyttää huumausaineita terveydenhuollon ammattihenkilön valvonnassa turvallisemmin kuin kaduilla.

Eduskunnan hyväksymässä mietinnössä pidetään tärkeänä, että päihdesairauksista kärsiville on tarjolla matalan kynnyksen helposti saavutettavia palveluita, mutta periaatteellisesti merkittävien muutosten tekemistä Suomen huumauserikollisuutta ei pidetty perusteltuna.

Vapaaehtoistoiminta kiinnostaa yhä ja tuottaa tekijälleen monenlaista hyvää

Suomalaisista vajaa puolet on osallistunut vapaaehtoistoimintaan viimeksi kuluneen vuoden aikana, selviää Kansalaisareenan, Opintokeskus Siviksen ja Kirkko- ja hallituksen Taloustutkimuksella keväällä 2024 teettämästä Vapaaehtoistoiminta Suomessa -kyselystä.

LÄHES KAKSI KOLMASOSAA (64 %) vapaaehtoistoimintaan osallistuneista on ollut jonkin yhteisön organisoimassa toiminnassa. Suuri osa heistä, 54 %, haluaa osallistua jonkin yhteisön järjestämään vapaaehtoistoimintaan myös tulevaisuudessa.

Järjestöt, yhdistykset ja seurat nähdään selkeästi tärkeimpinä vapaaehtoistoiminnan järjestäjinä: yhteisöjen vapaaehtoistoimintaan osallistuvista 86 % suosii näitä tahoja jatkossakin.

Vuoden 2024 Vapaaehtoistoiminta Suomessa -kyselyn tulosten valossa vapaaehtoistoiminta luo monenlaista hyvää. Sillä on erityisen suuri koettu vaikutus vastaajien elämänlaatuun ja se luo mahdollisuuksia vaikuttaa ja luoda sosiaalisia suhteita. Kyselyssä kysyttiin myös vapaaehtoistoiminnan ikävämmistä puolista, kuten kiusaamiskokemuksista tai toiminnan kuormittavuudesta. Molempia oli kokenut hyvin harva vastaaja, mikä entisestään korostaa koettujen hyötyjen merkitystä.

Vastaajien taustaa tarkastellessa erityisen tärkeää vuonna 2024 oli nuorten vastaajien tarve hyvinvoinnista huolehtimiselle toiminnassa. He olivat muita kuormittuneempia ja halukkaampia lopettamaan. Nuorista huolehtimiseen tuleekin järjestöissä ja muissa organisaatioissa kiinnittää huomiota – järjestäytymättömässä toiminnassa vastuu on yksilöllillä ja tässä on järjestötoiminnan mahdollinen vahvuus: lupaus tuesta.

Vapaaehtoistoiminta Suomessa – tutkimus on toteutettu Kansalaisareenan, Opintokeskus Siviksen ja Kirkkohallituksen toimeksiannosta. Tutkimukseen vastasi 1045 henkilöä 18.–20.3.2024. Kysely tehtiin internetpaneelissa, otos edustaa Manner-Suomen 15 vuotta täyttäneitä väestöä.

54 % jonkin yhteisön organisoimaan toimintaan osallistuneista haluaa osallistua myös tulevaisuudessa.

Isät tarvitsevat isänä olemisen tukea

Opinnäytetyössä selvitettiin huumeita käyttävien henkilöiden isien tarvitsemaa tukea. Vastausten pienestä määrästä johtuen kaikkia työn tavoitteita ei saavutettu, mutta vastauksista nousi esille isien kokemus avuttomuus ja neuvottomuus sekä vertaistuen tarve.

OPINNÄYTETYÖN TARKOITUKSENA oli kerätä tietoa siitä, millaista tukea isät tarvitsevat ja millainen merkitys tuella on ollut tai tulisi olla isän näkökulmasta silloin, kun lapsi käyttää huumeita. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Irti Huumeista ry:n kanssa, jonka nettiryhmistä aineisto kerättiin.

Tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä Webropol-kyselylomakkeella, ja kysely sisälsi vastausvaihtoehtoja sekä avoimia kysymyskohtia. Aineisto kerättiin kahdesta Irti Huumeista ry:n ylläpitämästä huumeita käyttävien henkilöiden läheisten suljetusta Facebook-keskusteluryhmästä. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysin keinoin.

Opinnäytetyön tuloksellisuuteen vaikutti kyselyyn vastanneiden vähäinen määrä: vastauslomakkeita saatiin vain kuusi. Näin ollen tavoitteiden saavuttaminen jäi vajavaiseksi.

Johtopäätöksinä vastauksista voitiin kuitenkin toteamaan, että isät olivat saaneet pääosin tietoon ja ymmärrykseen pohjautuvaa tukea huumeita käyttävien lasten tai nuoren isänä olemisen tukea. Vastaajista kolme vastasi kaipaavansa ammattilaisten apua, lähinnä selkeyttä siihen, mitä apua saa ja mistä sekä selkeitä ohjeita siihen, miten ja millaiseen hoitoon riippuvuussairaana lapsen voi toimittaa. Lisäksi isien vastauksista nousi esille isien kokemus avuttomuus, neuvottomuus ja neuvottomuus huumeita käyttävän henkilön läheisenä. Isät kokivat myös oman elämänsä kaventumista, esimerkiksi suhteissa ystäviinsä. Osa isistä tunsikin myös vahvoja vihantunteita esimerkiksi huumemaimailma kohtaan.

Lähde: Hyppölä, J.; Sorvali, L.: "Kuuleeko kukaan?" – Huumeita käyttävien lasten isien kokemuksia saamastaan tuesta ja avusta [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu 2024].

Jaana Hokkanen saa paljon voimaa pohjoisen luonnosta. Hän liikkuu metsässä mielellään liukulumikengillä.

JAANA HOKKANEN VASTAA puhelimeen pohjoisesta, Kittilästä. Ulkona on muutamia miinusasteita. Hokkanen kertoo matkanneensa aiemmin viikolla Saloon, jossa hän tekee ekspressiivisen taideterapian opintoja.

Vuonna 2021 Hokkanen oli autossa matkalla takaisin kotiinsa Kittilään, kun hän avasi puhelimensa ja eksi ammattiliiton sivujen kautta mainokseen Irti Huumeista ry:n Läheistenleiristä. Tilanne huumeita käyttävän läheisen kanssa oli akuutti, ja hän tajusi kaipaavansa vertaistukea. Hokkanen lähetti hakemuksen leirille ja tuli hyväksytyksi. Myös nykyinen puoliso lähti leirille mukaan, mistä Hokkanen sanoo olevansa hyvin kiitolinen.

– Leirillä oli ihana tunnelma. Tuntui, kuin elämään olisi tullut yhtäkkiä valoa. Tajusin, että tätä minä haluan tehdä, Hokkanen sanoo.

Nykyään hän toimii vapaaehtoisena Toivo-vertaistukisovelluksessa, jossa voi käydä kahdenkeskisiä vertaistukikeskusteluja ajasta ja paikasta riippumatta. Sovelluksen kautta toimivat vapaaehtoiset koulutetaan, ja heitä sitoo vaitiolovelvollisuus. Hokkanen sanoo, että sellainen vapaaehtoistoiminta, joka ei sido mihinkään tiettyyn aikaan tai paikkaan sopii hänelle, sillä hänen työnsä on säännöllisen epäsäännöllistä. Jaana Hokkanen toimii myös Irti Huumeista ry:n pohjoisen alueyhdyshenkilönä. Alueyhdyshenkilö on ihminen, joka omalla alueellaan kokoaa vapaaehtoisia yhteen, toimii oman alueen yhteyshenkilönä ja on mukana alueen edunvalvonta- ja vaikuttamistyössä.

– En ole kyllä ollut se aktiivisin alueyhdyshenkilö, mutta onneksi Irti Huumeista ry:ssä on oltu ymmärtäväisiä sen suhteen ja sanottu, että jokainen voi tehdä työtä omaan tahtiinsa, Hokkanen naurahtaa.

Lisäksi Hokkanen kertoo ohjanneensa Läheistenleirillä muun muassa taidetyöpajoja ekspressiivisen taideterapian menetelmiä käyttäen.

Vapaaehtoistoinnasta uusia ystäviä

Kun tilanne oman läheisen kanssa kävi kuormittavaksi, Hokkanen sanoi sairastuneensa masennukseen. Hän hakeutui psykoterapiaan, jossa kävi aluksi enemmän läheisen asioita kuin omiaan. Nykyään Hokkanen voi jo paljon paremmin, kiitos muun muassa ystävyyskierroksien, joita hän sai Läheistenleiriltä.

– Vaikka ei aina pidettäisikään niin tiiviisti yhteyttä, niin silti tuntuu siltä, että tuolla jossain on joku, joka ymmärtää puolestakin sanasta, että miltä minusta nyt tuntuu.

Hokkanen pohtii, että ilman vapaaehtoistoimintaan lähtemistä polku tervehtymiseen olisi voinut olla paljon pidempi ja vaivalloisempi. Hän sanoo, että on ollut helpottavaa saada elämänsä uusien ystävien myötä hyvää mieltä ja iloa raskaiden asioiden vastapainoksi. Myös läheisen tilanne on vuosien varrella helpottanut.

Hokkanen sanoo, että vaikka asuu etelästä katsoen kaukana Lapissa, ovat nykyajan etäyhteydet niin hyvät, että etäisyys ei aina tunnu niin suurelta. Hän sanoo silti toivovansa, että myös pohjoiseen saataisiin välillä tapatumia. Ainakin hän toivoo saavansa joskus läheisyryhmistä ihmisiä kylään pohjoiseen. Heille hän näyttäisi luonnon, josta on itse saanut valtavan voimaa ja apua.

– Kevättalvinen jänkä, jossa voi liikkua liukulumikengillä, on maisema, johon aina vain palaan. Samoin nuotiolla istuminen on minulle tärkeää, Hokkanen sanoo.

Myös eläimet pistävät asioita tärkeysjärjestykseen. Hokkasella itsellään on kaksi koira ja kissa.

Kun hoitaa toista, saa paljon itselleenkin

Jaana Hokkanen on vuosien varrella opiskellut muun muassa luontaishoitajaksi, hierojaksi sekä läheiskokemus-asiiantuntijaksi. Opiskelu on myös tuonut hänelle voimaa. Lisäksi hän on huomannut, että toisia hoitamalla saa myös itse paljon.

Hokkanen sanoo olevansa huolestunut järjestöihin kohdistuvista leikkauksista, sillä järjestöt tekevät valtavan arvokasta työtä terveydenhuollon rinnalla. Hän kutsuu leikkauksia "mukasäästöiksi", sillä järjestöjen tekemä työ on kustannustehokasta ja tuottaa paljon hyvää.

Hokkanen sanoo itse haaveilevansa tulevaisuudessa siitä, että voisi perustaa taidebussin, jolla kiertäisi Suomea ja pitäisi vertaistukiryhmille taideterapiaa. Haaveen toteutuksen esteenä on kuitenkin vielä tällä hetkellä rahoituksen puuttuminen.

#TOSITARINA

"Ilman vapaaehtoistoimintaa selviytymispolkuni olisi ollut varmasti pidempi ja vaivalloisempi"

Jaana Hokkanen lähti mukaan Irti Huumeista ry:n toimintaan, kun löysi sattumalta internetistä tiedon Läheistenleiristä. Leirillä hän tutustui ihmisiin, jotka tietävät jo puolesta sanasta, miltä hänestä tuntuu.

Teksti: Lotta Jokinen Kuvaa: Ville-Riiko Fofonoff

Heidi Hänninen on tehnyt KAS-ryhmien kanssa useita teoksia julkisiin tiloihin eri puolille Itä-Helsinkiä. Kuvassa hänen lempiteoksensa "Lopunalkumeri" (2023). Taustalla näkyy myös Kontula Art Schoolin toinen teos "Pikselisoppa" (2022–2023).

MYÖSLÄHEISET

Häpeä kalvaa myös päihdesairaana läheistä

Pärjäämisen kulttuuri korostuu päihdeongelmaisen läheisillä, eikä apua haeta välttämättä ajoissa. Suomalainen sisu ei ole valttikortti päihdeongelman osuessa lähipiiriin.

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN (EHYT ry) päihdeasiamieheen **Tuula Sillanpään** ottavat yhteyttä myös läheiset. Lähes kaksitoista prosenttia viime vuoden yhteydenotoista oli läheisen tekemiä. Puolet yhteydenotoista tekee päihderiippuvaisen vanhempi.

Tuula Sillanpää kertoo, että tilanne on usein jo äitynyt, kun hänelle soitetään. Läheisen päihdeiden käyttö on jatkunut yli kymmenen vuotta noin 85 prosentissa kaikissa yhteydenotoista.

– Yleensä tilanne on mennyt pahaksi, ja ongelma on jo pitkällä. Alkuvaiheessa ei usein oteta yhteyttä.

Läheisen päihdesairaus voi altistaa erilaisille stressisairauksille ja mielenterveyden ongelmille, kuten masennukselle.

Sillanpäältä saatetaan pyytää apua esimerkiksi läheisen päihdehoidon ongelmassa tai muunlaisessa edunvalvonnassa. Joissain tapauksissa hän soittaa päihdehoitoa käyttävän hoitopaikkaan, mutta tähän hän tarvitsee aina potilaan suostumuksen.

– Läheinen hakee päihdehoitoa ongelmallisesti käyttävälle joltain sellaista palvelua, jota hän katsoo tarvitsevänsä, mutta ei meinaa sitä saada. Samalla kerrotaan läheisten palveluista, koska myös heillä on oikeus omiin palveluihin.

Kyseenalainen pärjäämisen kulttuuri

Läheiset ovat Sillanpään mukaan hyvin perillä erilaisista tukimuodoista ja vertaistoiminnasta, joita heille on tarjolla. Toisinaan he ovat sellaisissa jo käyneetkin, ja siellä taas kuulleet edunvalvonnasta.

Hän kertoo, että päihdehoitoa käyttävien läheiset ovat kokeilleet monia keinoja ennen kuin he avautuvat läheisen ongelmasta ulkopuolisille. Suomalainen yksin pärjäämisen kulttuuri ja sisukkuus eivät ole hänestä valttikortteja, kun puhutaan päihdeongelmien tuomista haasteista lähipiirissä.

Sillanpää muistuttaa, ettei läheisen tehtävä ole ratkaista toisen päihdeongelmaa.

– Ei tavallaan turvauduta siihen apuun vaan jotenkin se vastuuntunto on niin suuri. He ajattelevat, että heidän täytyy siitä itse selviytyä.

Läheisen havahtuminen tilanteeseen tapahtuu Sillanpään mukaan juuri vertaistoiminnassa, jossa kerrotaan perustietoa päihdeongelmasta.

Häpeä tulisi siirtää syrjään

Päihdeongelmien yllä leijaa häpeän verho. Päihdehoitoa käyttävät piilottelevat toimintaansa, mutta pahimmassa tapauksessa kulissien ylläpitämistä tuetaan läheisten toimesta. Päihdehoitoa mahdollistetaan jopa vuosia.

Sillanpään mukaan päihdehoitoa ongelmallisesti käyttävän läheisiä leimaa korostunut tarve pärjätä. Tämä saattaa liittyä siihen, että päihdeongelma hiipii elämään hiljalleen, eikä todellista luonnetta huomata tarpeeksi ajoissa.

– Voi olla, että siinä on parempiakin jaksoja välissä. Saatetaan ajatella, että ongelma on pienempi kuin se oikeasti on, ja että siitä pääsee eroon, vaikkei tosiasiaa pääse.

Päihdesairauksiin- ja ongelmiin liittyvästä häpeästä irtautuminen vaatii tekoja koko yhteiskunnalta, ja niihin liittyvää leimaa tulee aktiivisesti purkaa. Sillanpään mukaan läheisiä koskevaa tietoa tulee tarjota kynnyksettomasti.

– Tietoa siitä, että tilanne ei johdu läheisistä, ja muillakin on tätä samaa ongelmaa.

Teksti: Sampsa Hannonen

Läheistenpäivää vietetään 5.5. Silloin muistetaan läheisiä, joiden elämään päihderiippuvuus vaikuttaa. Tämän vuoden teema on "Ole turvassa."

Läheistenpäivän tapahtumasta lisätietoa osoitteesta: <https://www.kuivinjalo.fi/apua-laheisille/laheistenpaiva/>

Heidi Hännisen Kontula Art Schoolissa taidetta tehdään yhteisöllisesti. Mukaan ovat olleet tervetulleita myös ihmiset, jotka yleensä suljetaan ulkopuolelle.

JOS KULKEE ITÄ-HELSINGIN joskus pahamaineisiksikin sanotun Kontulan halki, voi törmätä taidokkaiisiin seinämaalauksiin. Teos voi hyvinkin olla **Heidi Hännisen** vuonna 2019 perustaman KAS! Kontula Art Schoolin kädenjälkeä. KAS tarjoaa maksutonta matalan kynnyksen katutaide-toimintaa nuorille ja aikuisille. Kontula Art Schoolissa esimerkiksi aktiivinen päihdehoitoa käyttäjä ei ole ollut este osallistumiselle. Toimintaa on muokattu niin, että siihen on mahdollisimman matala kynnyks.

– Emme me kuitenkaan osoittele, että kenellä täällä on riippuvuussairaus. Sehän voi olla vaikka minulla, Hänninen naurahtaa. Kannattaa muistaa, ettei esimerkiksi riippuvuussairaus näy aina päälle päin.

Hänninen pitää tärkeänä sitä, että Kontula Art School ja taiteen tekeminen ovat aidosti mahdollisuus aivan kaikille, jopa niille, jotka käyttävät syystä tai toisesta aktiivisesti päihdehoitoa. Kontulassa itsekin asuva Hänninen on tehnyt vapaaehtoisena yhteisötaiteilijana yhteistyötä myös paikallisen Sympipksen kanssa vuodesta 2016. Hän haluaa, että ihmiset nähdään muutenkin kuin ongelmien kautta. Ihminen voi olla valtavan lahjakas taiteellisesti oli hänellä millainen elämäntilanne tahansa. Taide ja

sen tekeminen voivat monesti myös helpottaa vaikeaa oloa ja auttaa jaksamaan.

Joskus voi olla niin, että taide tuottaa tekijöilleen ja katsojilleen jotain lisäarvoa, kuten juuri Kontulassa on käynyt. Helsingin kaupunki myönsi Heidi Hänniselle Kontula Art School –toiminnasta Kulttuuriteko 2024 –palkinnon. Palkintoperusteissaan kulttuuri- ja kirjasto-osto katsoi hankkeen olevan esikuva siitä, kuinka ruohonjuuritason hanke voi lisätä viihtyisyyttä ja sitä kautta myös alueella koettua turvallisuuden tunnetta. Hänninen sanoo itse olevansa palkinnosta hyvillään.

Kontula Art Schoolissa on aikuisten kollektiivi ja junioreiden ryhmä yhteen laskettuna noin kolmenkymmenen hengen ydinjoukko. Teoksia maalatessa mukaan tulee monesti ihmisiä myös joukon ulkopuolelta.

– Kontula Art Schoolissa teemme taidetta yhdessä. Suunnittelu menee yleensä niin, että minä heitän ehdotuksen ja sitten muut alkavat kasata omia ideoitaan siihen päälle. Siitä on syntynyt valtavan hienoja teoksia.

Kontula Art Schoolin taideteokset ovat esimerkiksi muraaleja itä-helsinkiläisten rakennuksen seinustoilla. Voisi kuvitella, että monet niistä olisivat vuosien kuluessa peittyneet töhryihin. Hänninen sanoo, että useimmat teoksista ovat saaneet olla paikallaan ilman, että niitä olisi tuhrittu.

– Kontulassa katutaidetta kunnioitetaan. Moni haluaa suojella paikallisten tekijöiden tekemää taidetta.

Teksti: Lotta Jokinen Kuva: Heidi Hänninen

SerkKu-auto tuo palvelut haja-asutusalueille

Irti Huumeista ry:n Etelä-Karjalan alueen huudikoutsitoiminta on mukana SerkKu-autotoiminnassa.

KIIDÄMME MATKAILUAUTOSSA Lappeenrannan keskustasta kohti noin viidentoista kilometrin päässä olevalle Taipalsaarelle. Kyseinen matkailuauto on SerkKu-auto, jota kuljettaa diakoni-avustaja **Matti Anttila**. Hän kertoo, että auto on ollut käytössä maaliskuusta 2022. Sen tarkoitus on tavoittaa haja-asutusalueiden tai niiden alueiden asukkaat, joissa ei enää ole esimerkiksi keskeistä kokoontumispaikkaa. SerkKu-auto tuo myös palvelut lähemmäksi ihmistä.

SerkKu-etuliite tulee sanoista seurakunta ja kump-panit. Varat autotoimintaan on saatu muun muassa Kirkkohallituksen kokeilutoiminnan kehittämisrahalla ja testamenttilahjoituksina. Autotoiminta on alun perin Lappeenrannan seurakuntien diakoniatyön ideoimaa ja koordinoimaa liikkuvan sosiaalityön palvelua, ja hankkeessa on mukana laaja joukko alueellisia toimijoita, myös Irti Huumeista ry. Auton kautta alueiden asukkaat voivat saada laaja-alaisesti neuvontaa, ohjausta ja keskustelua. Rahoitusta toiminnalle on ainakin seuraavaksi kolmeksi vuodeksi.

Irti Huumeista ry:n huumetyöntekijä **Päivi Suomalainen** sanoo, että tarkoituksena olisi sopia vastaisuudessa aina tietty viikonpäivä, kun huudikoutsit ovat mukana SerkKu-autossa.

Kyydissä ovat myös tuoreet huudikoutsit **Riku** ja **Santeri**. Miehiä jännittää, sillä he ovat jalkautumassa elämänsä ensimmäistä kertaa. Onneksi mukana on myös kokeneempi huudikoutsu **Riku**, jonka rauhallisuus tekee ensikertalaisiin vaikutuksen.

Jalkautumisessa kohdataan niin päihteidenkäyttäjiä, mutta myös muita ihmisiä esimerkiksi kauppareissuillaan.

Miehet lähtevät jalkautumaan läheiselle kerrostalo-alueelle, joissa tiedetään asuvan juttelua tai kohtaamista kaipaavia ihmisiä.

– Monesti ihmisille riittää se, että heidät kohtaa avoimesti vertaisenaan. Jo se saattaa saada aikaan heissä ajatuksen, että minäkin voin olla arvokas ja että minulla voisi olla oikeuksia taikka jotain muutakin elämää kuin esimerkiksi päihteidenkäyttö, Matti Anttila pohtii.

Juuri siksi mekin värjöttelemme pakkasessa Saimaanharjun K-kaupan pihassa. Tarjolla on lämmintä glögiä ja pipareita. Ohi kulkevat ihmiset katsovat uteliaina, mutta harva uskaltautuu juttusille. Osa pysähtyvistä ihmisistä haluaa tietää, keitä ovat huudikoutsit.

Muutaman minuutin kuluttua myös Riku, Riku ja Santeri tulevat takaisin paikalle. Uudet huudikoutsit ovat innoissaan siitä, että ovat saaneet positiivista palautetta. Entisinä päihteidenkäyttäjinä se ei ole heille itsestäänselvyys. Myös kokeneempi huudikoutsu Riku saa selkääntaputuksia.

– Kaikista hiljaisin meistä olikin se kaikkein rohkein. Ei auta ihmistä karvoihin katsominen.

Niinpä. Kelpaa elämänohjeeksi itse kullekin.

Teksti ja kuvat: Lotta Jokinen

Mikä huudikoutsitoiminta?

Huudikoutsit ovat koulutettuja vertaisia, joilla on kokemusta päihteistä tai rikollisesta elämäntavasta irrottautumisesta. Huudikoutsit tekevät jalkautuvaa työtä pääkaupunkiseudulla ja Etelä-Karjalan alueella ja kohtaavat ihmisiä sekä ohjaavat heitä tarvittaessa eri sosiaali- ja terveyspalveluihin. Mukana on aina evästä sekä hygienia- ja tarvikkeita.

Kuvassa ovat Riku, Riku ja Santeri. Uudempi huudikoutsu Riku on asunut Taipalsaarella elämänsä ensimmäiset 20 vuotta.

Kylmässä tarjolla oli muun muassa glögiä.

Osattomuudesta osallisuuteen

MINULLE VAPAAEHTOISTYÖ ON ollut merkittävä osa toipumistani (osattomuudesta osallisuuteen) toipumiseni alusta alkaen.

Vapaaehtoistyön myötä olen saanut liittyä ja sitoutua ihmisiin ja vastuisiin. Tätä kautta on syntynyt yhteys ihmisiin ja lukuisiin organisaatioihin, olen saanut arvokkuuden tunnetta itselleni ja tekemisiini.

Kollektiivisen vastuun ja johtamisen myötä olen saanut harjoitella vuorovaikutustaitojani, tasa-arvoa ja muiden palvelemista. Ulospäin suuntautuva toiminta on myös keskeistä toimintaa toipumisen kannalta.

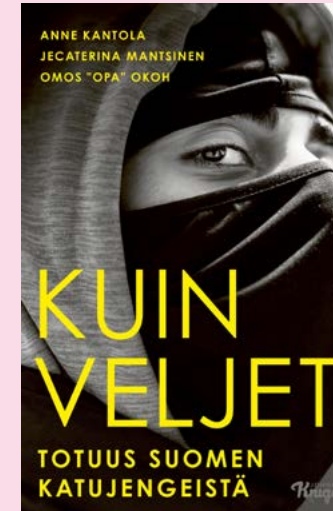
Toiminnan myötä olen saanut tutustua lukuisten toipujien lisäksi myös eri alojen ammattilaisiin, eikä enää yksinäisyydestä kohdallani tarvitse olla huolissaan.

Vapaaehtoistyön merkitys tuntuisi kokonaisvaltaisesti hiipuvan yhteiskunnassamme sukupolvien vaihtuessa ja näin ollen on toimintamme saanut lisääntyvän vastuun myötä myös enemmän tunnustusta ja se onkin keskeinen arvo toimintojemme ylläpitämiseksi.

Ari "Huli" Huldén

Huli tuottaa vapaaehtoistyötä Suojatie Ry:ssä, Homelessacademyssa sekä itsehoitoryhmissä

Olen saanut arvokkuuden tunnetta itselleni ja tekemisiini.

Anne Kantola, Jecaterina Mantsinen, Omos "Opa" Okoh:

Kuin veljet – Totuus Suomen katujengeistä

Ilmestynyt 15.10.2024. Johnny Kniga, 214 sivua

VUONNA 2021 SUOMESSA alkoi keskustelu katujengeistä. Niiden välisen väkivallan pelättiin eskaloituvan ja laajentuvan edelleen reviiikiistoiksi pääkaupunkiseudulla. Poliisi varustautui, ja media tuntui uutisoivan lakkaamatta jengeistä.

Kuin veljet -teos pohtii ääneen sitä, mikä nuorten miesten väkivallan takana on. Kirjaan on haastateltu pariakymmentä poliisin katujengiläiseksi määrittelemää nuorta miestä. Ääneen pääsevät myös heidän läheisensä, viranomaiset sekä muut asiantuntijat.

Oliver Lovrenski:

Silloin ennen

Ilmestynyt 12.1.2025. Gummerus, 277 sivua

IVOR JA HÄNEN parhaat ystävänsä Marco, Jonas ja Arjan ovat kuusitoista-vuotiaita kaupunkilaisia, jotka vajoavat yhä syvemmälle väkivallan, päihdeiden ja rikosten maailmaan. Norjassa ilmiöksi noussut kirja kertoo myös nuorten miesten välisestä ystävyydestä, naurusta ja rakkaudesta.

Oliver Lovrenski on palkittu esikoiskirjailija, jolla on myös itsellään kokemusta päihde- ja rikosmaailmasta. Hänen 19-vuotiaana kirjoittamansa kirjan käännoisoikeudet on myyty 15 maahan.

TULOSSA Laura Juntunen:

Pyhät pahat äidit

Arvioitu ilmestymispäivä 8.3.2026. Into Kustannus

ROHKEA LÄPIVALAISU ÄITIYDEN ihanteista ja todellisuudesta. Ihanneäiti ei raivostu, turhaudu tai koe negatiivisia tunteita. Suhteessaan lapsiin hän on rajaton ja uhrautuva. Mutta entäpä jos ei mahdu ahtaan äitimyytin raameihin? Jos kerran astuu harhaan, kelpaako enää koskaan äidiksi?

Pyhät pahat äidit on riipaiseva kertomus äitiyden monista muodoista ja niihin liitetyistä stigmoista. **Laura Juntunen** kohtaa kirjassa erilaisia äitejä ja antaa äänen sellaisille naisille, joiden äitiyttä on kyseenalaistettu esimerkiksi päihdehistorian, vankilatuomion tai mielenterveysongelmien vuoksi. Teos haastaa käsityksiämme äitiydestä ja näyttää, miten siihen liitetyt odotukset ovat aikojen saatossa muuttuneet.

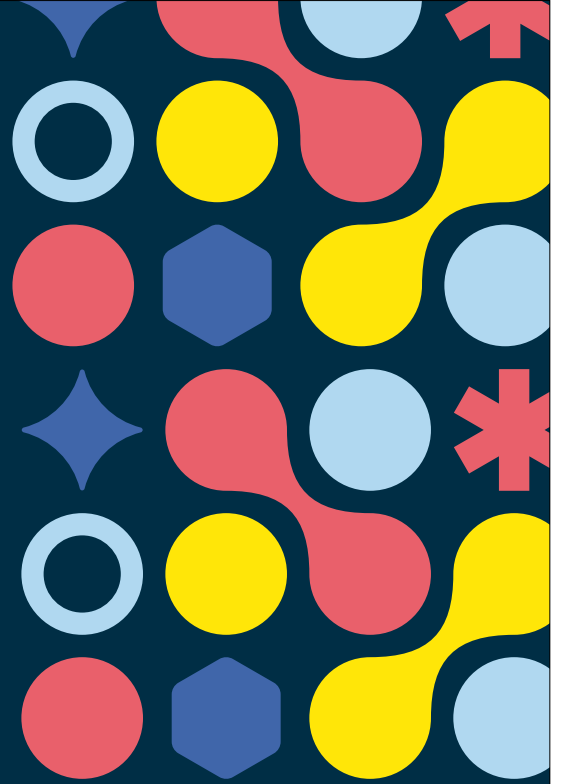

Päihde päivät

MUKANA MAAILMAN
MUUTOKSESSA

14.-15.5.2025
Helsingin Kulttuuritalolla

Suomen suurin päihdeaiheinen
koulutustapahtuma

paihdepäivät.fi [#paihdepäivät](https://twitter.com/paihdepäivät)

Seuraa meitä somessa!

@irtihuumeista

@IrtiHuumeista

@irtihuumeistary

@IrtiHuumeistary

@irtihuumeista

0800 980 66

Irti Huumeista -puhelin

ma-pe klo 9-15
iltaisin ma-to klo 18-21